

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені
Т. Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра права, філософії та політології

ПОГОДЖЕНО

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри
проф. Чорний О.О.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ДИСЦИПЛІН «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»,
«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО», «ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО»,
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО»**

Галузь знань – 08 Право
Спеціальність – 081 Право

2020–2021 навчальний рік

1

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені
Т. Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра права, філософії та політології

ПОГОДЖЕНО
Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.
Завідувач кафедри
_____ проф. Чорний О.О.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ДИСЦИПЛІН «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»,
«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО», «ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО»,
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО»**

Галузь знань – 08 Право
Спеціальність – 081 Право

2020–2021 навчальний рік

Укладач к. ю. н., доц. О.П. Єфремова

ЗМІСТ

Вступ

1 Підготовка до комплексного атестаційного екзамену

1.1 Загальні вимоги до організації комплексного атестаційного екзамену

1.2 Формування Атестаційних екзаменаційних комісій

1.3 Перелік документів та їх підготовка для комплексного атестаційного екзамену

1.4 Методичні рекомендації з підготовки екзаменаційних питань

2 Організація та проведення комплексного атестаційного екзамену

2.1 Вихідні умови положення атестаційного екзамену

2.2 Форма проведення комплексного атестаційного екзамену

2.3 Критерії оцінювання

3 Підведення підсумків комплексного атестаційного екзамену

3.1 Оголошення результатів комплексного атестаційного екзамену

3.2 Оформлення результатів комплексного атестаційного екзамену

3.3 Звіт про результат екзамену

3.4 Реалізація висновків і рекомендацій Атестаційної екзаменаційної комісії

3.5 Питання до комплексного атестаційного екзамену

Список літератури

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені відповідно до вимог галузевих стандартів вищої освіти підготовки фахівців рівня «бакалавр» зі спеціальності 081–«Право» та мають на меті надання допомоги студентам під час підготовки до комплексного атестаційного екзамену.

Атестація студентів здійснюється після завершення ними теоретичної та практичної частини навчання за освітнім ступенем «бакалавр» з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої та кваліфікаційної підготовки випускника вимогам освітньо-професійної програми спеціальності 081–«Право».

До складання комплексного атестаційного екзамену, що проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, допускають студентів, які виконали навчальний план.

Комплексний атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з таких **навчальних дисциплін**:

1. «Теорія держави та права».
2. «Цивільне та сімейне право».
3. «Кримінальне право».
4. «Адміністративне право».

Зміст комплексних кваліфікаційних завдань (ККЗ), що виносяться на комплексний атестаційний екзамен, орієнтується на діагностику рівня опанування бакалавром професійних компетентностей, що визначені у Стандарті вищої освіти, а також засобах діагностики якості вищої освіти.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 08–«Право» спеціальності 081–«Право», атестаційний екзамен проводиться в усній формі.

Комплексний атестаційний екзамен повинен визначати рівень засвоєння студентами матеріалів наведених вище фахових дисциплін, уміння самостійно аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції, активно використовувати набуті знання у своїй професійній діяльності, здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Комплексний атестаційний екзамен є продовженням навчально-виховного процесу, складовою частиною завершального етапу підготовки бакалаврів правників зі спеціальності 081 «Право».

Цілі атестаційного екзамену зумовлюють і його функції. Головною з них є контроль та оцінювання рівня фахових знань, навичок реалізації та застосування норм матеріального та процесуального права, отриманих студентом протягом навчання.

Реалізація цієї функції припускає перевірку методологічних і теоретичних принципів, проблем і положень наведених вище дисциплін, а також уміння їх використовувати в аналізі застосування юридичної аргументації та практичній діяльності.

Важливе значення має функція виявлення навичок розв'язання практичних завдань, конкретного аналізу проблемних ситуацій.

Атестаційний екзамен за умов усебічного аналізу його результатів, дозволяє найбільш вичерпно з'ясувати позитивний досвід і недоліки в організації, змісті та методиці викладання фахових навчальних дисциплін, а також самостійної роботи студентів.

1 ПІДГОТОВКА ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1.1 Загальні вимоги до організації комплексного атестаційного екзамену

Підготовка до комплексного атестаційного екзамену проводиться згідно з розпорядженням ректора університету, кафедрою права, філософії та політології разом з навчальним відділом, деканатом Навчально наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені М.О. Лазаревського.

1.2 Формування Атестаційних екзаменаційних комісій

Контроль атестаційного екзамену здійснюється Атестаційною екзаменаційною комісією.

Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення атестаційного екзамену та діє протягом календарного року як єдина для денної та заочної форм навчання з кожної спеціальності.

Атестаційна екзаменаційна комісія формується щорічно на період проведення екзамену в межах Атестаційної екзаменаційної комісії за спеціальністю з числа професорсько-викладацького складу кафедри права, філософії та політології в кількості чотирьох осіб на чолі з головою – висококваліфікованим фахівцем в галузі права, який має вчений ступінь або звання.

Екзаменаційна комісія для атестації здобувачів вищої освіти створюється щорічно як єдина для всіх форм навчання у складі голови та членів комісії з кожної спеціальності (напрямку) за певними рівнями вищої освіти. Залежно від кількості випускників можливе створення декількох комісій з однієї спеціальності (напрямку) або однієї комісії для кількох споріднених спеціальностей у межах відповідної галузі знань, зазвичай, в одному інституті (факультеті). Кожна ЕК має свій порядковий номер, визначений у наказі ректора про склад ЕК.

Головою комісії призначається фахівець у відповідній галузі або провідний науковець відповідного напрямку наукової діяльності. Головою комісії призначається науково-педагогічний (педагогічний) працівник зі спеціальності (напрямку підготовки), який є працівником університету.

Складання атестаційних екзаменів чи захист дипломних проектів (робіт) проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менше половини її складу за умови обов'язкової присутності голови комісії.

Списки голів ЕК за встановленою формою затверджуються ректором університету не пізніше ніж за два місяці до початку роботи комісії.

Голова ЕК зобов'язаний:

- ознайомити всіх членів комісії з їх правами та обов'язками;
- довести до членів ЕК основні завдання та вимоги щодо атестації студентів, критерії оцінювання якості підготовки випускників, розклад роботи ЕК, особливості організації та проведення захисту ДП (ДР) або атестаційного екзамену;
- забезпечити роботу комісії відповідно до затвердженого розкладу;
- обов'язково бути присутнім на комплексному атестаційному екзамені, захисті ДП (ДР), на засіданнях комісії під час обговорення результатів екзаменів, виставленні оцінок, вирішенні питань про присвоєння відповідного ступеня вищої освіти, професійної кваліфікації та видачі дипломів державного зразка або відмові у їх видачі (з необхідною аргументацією);
- контролювати роботу секретаря комісії щодо підготовки необхідних документів до початку роботи комісії та оформлення протоколів;
- складати звіт про результати роботи комісії та після обговорення його на заключному засіданні подавати ректорові через навчальний відділ університету.

Заступником голови комісії (за необхідності) можуть призначатися – проректор з науково-педагогічної та методичної роботи (далі – НППР), декан факультету, директор інституту, завідувач випускової кафедри та їх заступники. В окремих випадках обов'язки голови комісії, за згодою останнього, може виконувати заступник голови ЕК.

Членами ЕК повинні бути провідні викладачі, зазвичай, професори та (або) доценти випускових кафедр університету, які здійснюють підготовку фахівців в одній галузі знань з відповідної або спорідненої спеціальності (напрямку).

До складу комісії входять:

- голова екзаменаційної комісії;
- завідувачі кафедр, професори, доценти (викладачі) профілюючих кафедр, викладачі, наукові співробітники;

Персональний склад членів комісії та екзаменаторів затверджується ректором університету не пізніше ніж за місяць до початку роботи ЕК.

Кількість членів екзаменаційної комісії становить не більше чотирьох осіб (в окремих випадках кількість членів екзаменаційної комісії може бути збільшено до шести осіб).

Секретар комісії призначається наказом ректора університету з числа працівників факультету (інституту, відділення тощо) і не є членом комісії.

Секретар комісії забезпечує правильне і своєчасне оформлення документів.

До початку роботи комісії секретар повинен:

- отримати бланки протоколів засідання комісії;
- підготувати відомість результатів успішності тестування студентів зі спеціальності (якщо таке передбачено);
- отримати супровідні документи (накази, розпорядження, подання голові екзаменаційної комісії щодо складання атестаційного екзамену, відомості про виконання студентами навчального плану і отримані оцінки,

залікові книжки тощо), що необхідні для забезпечення якісної та кваліфікованої роботи комісії.

Під час роботи комісії секретар:

- доводить до відома голові та членам комісії інформацію, що стосується її роботи;

- веде протоколи засідань екзаменаційної комісії.

Після засідання екзаменаційної комісії секретар комісії: передає до архіву Університету оформлений протокол;

Завданнями екзаменаційних комісій є:

- комплексна перевірка й оцінювання практичної фахової підготовки здобувачів вищої освіти, встановлення її відповідності Стандартам вищої освіти;

- прийняття рішення про присвоєння випускникам відповідного ступеня вищої освіти і кваліфікації та видачу диплома (диплома з відзнакою з урахуванням рекомендації випускової кафедри);

- розроблення пропозицій щодо подальшого поліпшення якості підготовки фахівців.

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі відповідно до затвердженої програми. До студентів доводять програму екзамену, довідкову літературу.

Розпорядженням по факультету оголошують розклад складання екзамену і проведення консультацій. Консультації проводять провідні викладачі випускної кафедри. Екзамен проводять у навчальних групах згідно із розкладом. Усі студенти групи, сформованої деканатом, повинні з'явитися до початку екзамену в аудиторію, що вказана в розкладі.

На роботу над питаннями, студенту відводять 2 години 30 хвилин.

Під час екзамену забороняється:

- використовувати будь-яку літературу, записи, мобільні телефони;

- підказувати, говорити, надавати консультації студентами один одному;
- консультуватися з членами атестаційної екзаменаційної комісії;
- виходити з аудиторії з будь-якими робочими аркушами.

Екзаменаційна комісія (після завершення екзамену всіма студентами) ухвалює рішення і оголошує результати атестаційного екзамену.

1.3 Перелік документів та їх підготовка для комплексного атестаційного екзамену

Не пізніше ніж за день до початку атестаційних екзаменів або захисту ДП (ДР) до екзаменаційної комісії подаються:

- наказ (витяг з наказу) по університету про затвердження персонального складу ЕК зі спеціальності;
- розклад роботи ЕК;
- залікова книжка (індивідуальний план) студента;
- списки студентів (за навчальними групами), допущених до атестації (витяг з наказу ректора про допуск до захисту дипломного проекту (роботи) чи складання атестаційного екзамену);
- зведена відомість, завірена деканом факультету (директором інституту) або його заступником про виконання студентами навчального плану й отримані ними оцінки з теоретичних навчальних дисциплін, курсових проектів і робіт, практик;
- екзаменаційні матеріали (екзаменаційні білети, комплексні кваліфікаційні завдання тощо), розроблені відповідно до програми атестаційного екзамену;
- рекомендація випускової кафедри (витяг з протоколу засідання кафедри).

Під час складання атестаційного екзамену з окремих навчальних дисциплін або комплексного екзамену до ЕК додатково подаються:

- критерії оцінювання усних відповідей студентів у трьох системах: національній, 100-бальній, ECTS;
- комплект екзаменаційних білетів, комплексних завдань або письмових контрольних робіт;
- варіанти правильних відповідей (у разі тестової форми); перелік наочного приладдя, матеріалів довідкового характеру, технічні та дидактичні засоби й обладнання, що дозволені для використання студентами під час підготовки та відповідей на питання атестаційного екзамену.

Екзаменаційні білети, варіанти завдань, перелік матеріалів та обладнання розробляються викладачами відповідної кафедри, щорічно затверджуються деканом факультету або завідувачем випускової кафедри і погоджуються з головою ЕК.

«Зміст екзаменаційних питань відповідно до білетів з атестаційного екзамену» – документ, що формується на базі освітньої програми (ОП) зі змісту навчальних дисциплін, які включені в певний атестаційний екзамен.

1.4 Методичні рекомендації з підготовки екзаменаційних питань

Підготовка і формування екзаменаційних білетів є одним з найбільш складних і відповідальних питань. Під час їх формування можна користуватися двома різними підходами.

Перший полягає у збереженні специфіки кожної навчальної дисципліни. Це полегшує вирішення організаційних моментів: питання оглядових лекцій, проведення консультацій, підведення підсумків іспитів тощо. Але можливе дублювання окремих питань.

Другий підхід – комплексний, системний, являє собою синтез усіх наскрізних проблем фахової підготовки. У цьому випадку екзаменаційні питання повинні формуватися на засадах методологічного їх значення,

актуальності з погляду на сучасні вимоги. Безумовно, за таким підходом частина питань може залишитися поза увагою укладачів екзаменаційних білетів. Тому доцільно включати їх в білети як самостійні питання.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

2.1 Вихідні умови Тимчасового положення атестаційного екзамену

До атестаційного екзамену допускаються студенти, які закінчили вивчення всіх теоретичних навчальних дисциплін, склали всі заліки й іспити згідно з навчальним планом бакалавра.

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі. У процесі підготовки відповідей студент може користуватися навчальними програмами з відповідних навчальних курсів для вищих навчальних закладів.

Атестаційний іспит проводиться на відкритому засіданні комісії за наявності не менше трьох її членів; на засіданні комісії можуть бути присутні представники ректорату, деканатів.

2.2 Форма проведення комплексного атестаційного екзамену

До початку екзамену група студентів, які складають його за розкладом у цей день, запрошується в аудиторію, де відбувається засідання ДЕК.

Голова комісії вітає студентів з початком атестаційного екзамену, знайомить їх зі складом АЕК і коротко пояснює порядок її роботи.

Кожному студенту видається екзаменаційний білет, що містить 4 питання. Загальна сума балів за виконання усіх питань – 100 балів. Відповідно 1 правильна відповідь на 1 питання – 25 балів.

2.3 Критерії оцінювання

		Оцінка за національною шкалою
--	--	-------------------------------

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	відмінно
82 – 89	B	добре	добре
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	задовільно
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

3 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

3.1 Оголошення результатів комплексного атестаційного екзамену

Результати комплексного державного екзамену за фахом оголошуються студентам через день його проведення після оформлення протоколів Атестаційної екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей студентів.

Студент має право у денний строк подати заяву до членів ЕК про перегляд результатів комплексного атестаційного екзамену. Під час перегляду результатів обов'язково повинні бути присутні всі члени екзаменаційної комісії.

3.2 Оформлення результатів комплексного атестаційного екзамену

Рішення щодо оцінювання знань студента приймається Атестаційною екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням

простою більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. За умов рівності кількості голосів вирішальним є голос голови.

Результати комплексного атестаційного екзамену за фахом визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Студентам, які не склали комплексний атестаційний екзамен за фахом з поважних причин (підтверджених документально), ректором університету може бути надана можливість складання екзамену під час підготовки до інших атестаційних екзаменів.

Протоколи засідання Атестаційної екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

3.3 Звіт про результат екзамену

Після закінчення роботи Державної екзаменаційної комісії її голова складає звіт. Підсумки атестаційного екзамену обговорюються на засіданнях Навчально наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені М.О. Лазаревського, засідань кафедри та вченої ради.

3.4 Реалізація висновків і рекомендацій екзаменаційної комісії

Ректорат, вчена рада Навчально наукового інституту, випускові кафедри за підсумками комплексного атестаційного екзамену за фахом розробляють і здійснюють відповідні заходи, які спрямовані на подальше удосконалення викладання фахових навчальних дисциплін і підвищення якості підготовки фахівців у галузі права.

Питання до комплексного атестаційного екзамену

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

1. Предмет теорії держави і права
2. Методи теорії держави і права
3. Теорія держави і права в системі гуманітарних наук і навчальних дисциплін
4. Співвідношення суспільства, держави і права
5. Державно-правовий вплив на економіку, політику і культуру
6. Причини виникнення держави
7. Теорії походження держави
8. Походження права
9. Теорії походження права
10. Поняття держави
11. Відмінність держави від додержавного суспільства та від інших організацій у суспільстві
12. Сутність держави. Теорії сутності держави. Відчуження держави
13. Співвідношення держави і права
14. Функції держави
15. Політична система суспільства, її сутність і структура. Політична організація суспільства
16. Види політичних систем
17. Політична участь. Механізм політичної влади. Механізм політичного опору
18. Право у політичній системі
19. Держава у політичній системі
20. Громадські об'єднання у політичній системі
21. Місцеве самоврядування
22. Формування уявлень про громадянське суспільство
23. Поняття, ознаки і структура громадянського суспільства
24. Історія ідеї правової держави
25. Поняття, принципи, ознаки правової держави. Правове суспільство
26. Соціальна держава
27. Механізм держави: поняття і склад
28. Політична і державна влада. Легітимність і легальність державної влади
29. Поняття типології і типу держави
30. Класово-формаційний підхід до типології держав

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

1. Поняття і структура кримінального закону України. Чинність кримінального закону у просторі, часі та чинність закону про кримінальну відповідальність щодо кримінальних правопорушень, вчинених громадянами України, особами без громадянства та іноземцями.
2. Поняття та ознаки кримінального правопорушення, проступку, злочину. Класифікація кримінальних правопорушень. Поняття, ознаки та види злочинів.
3. Поняття та значення об'єкта кримінального правопорушення. Види об'єктів кримінального правопорушення. Поняття і значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони.
4. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Поняття суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єктивної сторони.
5. Поняття, види та характеристика обставин, що виключають суспільну небезпечність чи протиправність діяння.
6. Поняття, види та характеристика стадій вчинення кримінального правопорушення. Поняття та юридична характеристика множинності кримінальних правопорушень, її види.
7. Поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні. Форми співучасті у кримінальному правопорушенні. Види співучасників кримінального правопорушення.
8. Поняття та ознаки покарання за кримінальним правом України. Мета та система покарання за кримінальним правом України.
9. Види (класифікація) покарань та їх характеристика.
10. Поняття, підстави та види звільнення від кримінальної відповідальності.
11. Загальні начала призначення покарання та їх особливості. Загальна характеристика обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання.
12. Загальна характеристика та види звільнення від кримінального покарання.
13. Погашення та зняття судимості.
14. Поняття, ознаки та види заходів кримінально-правового характеру.
15. Види та особливості покарань, які застосовуються до неповнолітніх.

16. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти основ національної безпеки України.

17. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

18. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

19. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.

20. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти власності.

21. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

22. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.

23. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

24. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності.

25. Загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.

26. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальних правопорушень проти журналістів.

27. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

28. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти правосуддя.

29. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення).

30. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

1. Поняття, предмет і метод адміністративного права.
2. Сутність та принципи державного управління.
3. Механізм адміністративно–правового регулювання
4. Джерела адміністративного права.
5. Суб'єкти адміністративного права.
6. Адміністративно–правовий статус громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства.
7. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права.
8. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
9. Адміністративно–правові режими.
10. Форми державного управління.
11. Правові акти управління.
12. Методи державного управління.
13. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності.
14. Підстави адміністративної відповідальності.
15. Поняття, ознаки і склад адміністративного проступку.
16. Порядок накладення адміністративних стягнень.
17. Адміністративний процес.
18. Проведення у справах про адміністративні правопорушення.
19. Проведення за зверненнями громадян.
20. Дисциплінарне провадження.
21. Забезпечення законності в державному управлінні.
22. Адміністративно–правові основи державного управління у сфері економіки та фінансів.
23. Адміністративно–правові основи державного управління у сфері підприємництва та промисловості.
24. Адміністративно–правові основи управління у галузях транспорту.
25. Адміністративно–правові основи управління у галузях зв'язку
26. Адміністративно–правові основи управління у галузі будівництва.
27. Адміністративно–правові основи управління у галузі житлово–комунального господарства.
28. Адміністративно–правові основи управління освітою та наукою.
29. Адміністративно–правові основи управління культурою та у сферах молодіжної політики, фізичної культури і спорту.
30. Адміністративно–правові основи управління в галузях охорони здоров'я, праці та соціальної політики.

ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО

1. Поняття цивільного законодавства і його співвідношення з цивільним правом. Система цивільного законодавства.
2. Дія цивільного законодавства. Застосування цивільного законодавства за аналогією.
3. Фізична особа – підприємець. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою.
4. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи підприємця. Управління майном, що використовується для підприємницької діяльності органом опіки та піклування.
5. Банкрутство фізичної особи-підприємця.
6. Основні поняття: підприємець, управління майном, банкрутство.
7. Повні та командитні товариства. Товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.
8. Створення окремих форм господарських товариств однією особою. Особливості правового статусу окремих форм господарських товариств.
9. Виробничі кооперативи. Споживчі кооперативи, товариства власників житла, громадські об'єднання, інші форми непідприємницьких товариств.
10. Правовий статус установ. Основні поняття: господарські товариства, повні та командитні товариства, виробничі кооперативи.
11. Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. Обороздатність об'єктів цивільних правовідносин.
12. Речі як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття речей та їх ознаки. Класифікація речей та її правове значення.
13. Поняття майна. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин.
14. Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття та основні види цінних паперів. Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин.
15. Джерела сімейного законодавства.
16. Поняття, умови та порядок укладення шлюбу.
17. Поняття шлюбу.
18. Шлюбний вік.
19. Право на шлюб.
20. Добровільність шлюбу.
21. Одношлюбність.
22. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі.
23. Значення державної реєстрації шлюбу.
24. Заява про реєстрацію шлюбу.

25. Час реєстрації шлюбу. Місце реєстрації шлюбу.
26. Правові наслідки недійсності шлюбу.
27. Правові наслідки та відповідальність за порушення зобов'язання.
28. Підстави припинення шлюбу.
29. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання.
30. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей. Розірвання шлюбу за заявою одного з подружжя. Визнання розірвання шлюбу фіктивним.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні нормативно-правові акти

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 07.07.2020).
2. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 07.07.2020).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 07.07.2020).
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: закон України від 23.02.2006 № 3477-IV // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 07.07.2020).
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення: закон України від 07.04.2011 № 3207-VI // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3207-17> (дата звернення: 07.07.2020).
6. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 07.07.2020).
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: закон України від 15.02.1995 №

62/95-ВР // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>(дата звернення: 07.07.2020).

8. Про боротьбу з тероризмом: закон України від 20.03.2003 № 638-IV // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення: 07.07.2020).

9. Про запобігання та протидію домашньому насильству: закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 07.07.2020).

10. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 07.07.2020).

11. Про державний кордон України: закон України від 04.11.1991 № 1777-XII // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 07.07.2020).

12. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 № 6 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-95> (дата звернення: 07.07.2020).

13. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – ст. 356.

14. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40. – ст. 492.

15. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – ст. 205.

16. Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради. – 2010. - № 38. – ст. 509.

17. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради. – 1993. - № 5. – ст. 21.

18. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. - № 30. – ст. 42.

19. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2016. - № 10. – ст. 70.

Основна література

1. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. Ваїте, 2015. 92 с.

2. Теорія держави і права: навч. посіб. для підгот. фахівців з інформаційної безпеки / [О.О. Тихомиров, М.М. Мікуліна, Ю.А. Іванов та ін.]; за заг. ред. Л.М. Стрельбицької. - Київ: Кондор Видавництво, 2016. - 332 с.

3. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: підручник / М.С. Кельман. - К.: Кондор-Видавництво, 2016. - 716 с.
4. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред.. М.І. Козюбри. - К.: Ваїте, 2015. - 392 с.
- 5.Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. та ін. Теорія держави і права; за ред. О.В.Петришина.Х. Право, 2015. 368 с.
- 6.Скаун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. 4-те видання. К. Алерта, 2017. 528с.
- 7.Теорія держави і права : навч. посіб. / [О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю.А. Іванов та ін.] ; за заг. ред. Л. М. Стрельбицької. Київ. Кондор-Видавництво, 2016. 332 с.
- 8.Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права: навч. посіб. К. Центр навчальної літератури, 2017. 184с
9. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.
10. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / А. А. Васильєв, О. О. Житний, Є. О. Гладкова та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова. Харків: Право, 2020. 656 с.
11. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / А.М. Яценко, В.Б. Харченко, О.О. Житний та ін.; за заг. ред. О.М. Литвинова. Харків: Право, 2019. 480 с.
12. Кримінальне право України (у питаннях та відповідях): навч. посіб./за заг. ред. д-ра юрид. наук., проф. О. М. Литвинова; Литвинов О. М., Житний О. О., Клемпарський М. М. та ін. Харків: МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2016. 328 с.
13. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України: навч. посіб./за заг. ред. О. М. Литвинова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Константа, 2017. 448 с.
14. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : Т. 1 : Загальна частина./Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгінта ін. 5-те вид., допов. Харків: Право, 2013. 376 с.
15. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : Т. 2 : Особлива частина/за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна; Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгінта ін. 5-те вид., допов. Харків: Право, 2013. 1040 с.
16. Постанови Пленуму Верховного Суду України у справах кримінальної спеціалізації. Харків: Константа, 2018. 320 с.

17. Семейное право: Учебник для студентов вузов / под ред. П. В. Алексия, И. В. Петрова, А. Н. Кузбагарова. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ ДАНА: Закон и право. — 2019. — 335 с.

18. Сімейне право України: Навч. посібник / Апопій І. В. — К.: ЦУЛ, 2010. — 360 с. 10. Сімейне право України: Підручник / За ред. Є. О. Харитоновна, Н. Ю. Голубєвої. — К.: Істина, 2015. — 320 с.

19. Сімейне право України: Підручник / За ред. Є. О. Харитоновна, Н. Ю. Голубєвої. — К.: Істина, 2016. — 320 с.

20. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн./ За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 2015. — Кн.. 1. — 736 с.

21. Цивільне право. Практикум: Навчальний посібник / Відп. ред. Р.А. Майданик, Н.С. Кузнецова, О.В. Дзера. — К.: Всеукраїнська асоціація видавців „Правова єдність”, 2018. — 624 с.

22. Адміністративне право України: підруч. / В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Х.: Право, 2017. 656 с.

23. Адміністративне право. Альбом схем: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, В. М. Гаращук та ін.; Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. Х.: Право, 2017. 160 с.

24. Адміністративне право. Загальна частина: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. В. Зуй. Х.: Одиссей, 2017. -240 с.

25. Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування в Україні: навч. посіб. / [О.Г. Бондар, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков та ін.] Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 204с.

26. Бортник В. А. Адміністративне право України: навч. посіб. / В. А. Бортник. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2015. 222 с.

27. Гончарук С.Т. Адміністративний процес: Навч. посібник // К. НАУ. 2015. 184 с.

Додаткова література

1. Антонов О. В. Соціально-філософський аналіз державної влади у контексті суспільних відносин: автореф. дис. ... канд. філос. наук. Одеса, 2016. 18 с.

2. Бакумов О. С. Правові пропозиції Європейського суду з прав людини щодо прав на вільні вибори: спірні питання практики. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 3 (86). С. 183-193. Шатіло В. А. Теоретичні проблеми конституційного механізму державної влади: співвідношення організаційних структур та функцій (вітчизняний і світовий досвід): моногр. Київ: Юридична думка, 2017. 363 с.

3. Баштанник А. Г. Механізми регулювання діяльності органів державної влади в умовах децентралізації: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2017. 20 с.
4. Березенко В. В. Правовий режим державного кордону України: конституційно-правові аспекти регулювання та захисту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 21 с.
5. Берназюк О. О. Конституційно-правовий статус допоміжних органів при вищих органах державної влади України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2016. 20 с.
6. Бельська Т. В. Державна політика та державне управління в умовах впливу глобального громадянського суспільства: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. Дніпро, 2017. 40 с.
7. Волошенюк О. В. Гармонізація та уніфікація законодавства як форми зближення правових систем. Право і суспільство. 2015. № 4. С. 3-7.
8. Косович В. Юридичний техніко-технологічний інструментарій та верховенство права (методологія дослідження). Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. 2018. Вип. 66. С. 14-26.
9. Кучеренко Д. С. Правничі поняття і термінологія у методології юридичної науки. Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки. 2017. № 2. С. 30-38.
10. Легка О. В. Застосування норм права як спосіб організації реалізації норм права. Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 5. С. 12-15.
11. Нестерович В. Ф. Конституційно-правові засади впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів: зарубіжний та український досвід: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2015. 40 с.
12. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах: моногр. Харків: Право, 2014. 228 с.
13. Оніщенко Н. М. Методологія теорії держави і права (деякі аспекти розгляду). Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2016. Вип. 71. С. 3-20.
14. Панов М. І. Загальні засади кваліфікації злочинів: лекція. Х.: Право, 2016. 104 с.
15. Балабко В. В. Злочини проти життя та здоров'я особи: кримінальна відповідальність медичних працівників: монографія. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2017. 287 с.
16. Харь І. О. Теоретичні і прикладні проблеми суб'єкта злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина // Юридична наука. 2016. № 8. С. 96-129.
17. Харь І. О. Суб'єкт злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Юридична наука. 2017. № 2. С. 99-124.

18. Вереша Р. В. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами (порівняльно-правовий аспект). Вісник Академії адвокатури України. 2014 . Т. 11 число 1 (29). С. 53-61.
19. Харь І. О. Суб'єкт злочину у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення. Юридична наука. 2017. № 4. С.41-60.
20. Сичевський В. В. Науково-практичний коментар до Розділу І Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України). Харків: Право, 2016. 230 с.
21. Семенюк О. Вина як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони злочинів у сфері охорони державної таємниці. Юридична Україна. 2016. № 9/10 (165-166). С. 36-43.
22. Семенюк О. Об'єкт злочинів у сфері охорони державної таємниці. Юридична Україна. 2016. № 7/8 (163-164). С. 56-63.
23. Відповідальність за військові злочини: практ. посіб. / упоряд.: Ю. І. Руснак. Київ: Центр учб. літ., 2016. 263 с.
24. Карпенко М. І. Злочини проти встановленого порядку несення військової (військові злочини): наук.-метод. посіб. Харків: Право, 2016. 315 с.
25. Гончарук С.Т., Гусар О.А., Розум І.О. Адміністративне судочинство / С.Т.Гончарук, О.А.Гусар., І.О.Розум// К. - НАУ. - 2016. - 254 с.
26. Дисциплінарно-деліктне право : навч. посіб. / Т. О. Коломоець, В. К. Колпаков, М. Ю. Віхляєв та інші.; за ред. Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. К. : Ін Юре, 2016. 464с.
27. Адміністративна відповідальність : курс лекцій / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Г.Д. Пастух та ін. - К. : Юрінком Інтер, 2016, - 568с.
28. Адміністративне право України : словник термінів / Т. О. Коломоець, В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, Д. М. Лук'янець та інші / за заг. ред. Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. К. : Ін Юре, 2015. 520с.
29. Колпаков В. К. Європейська парадигма адміністративного права України. Адаптація законодавства України до права Європейського Союзу : науково-практичний юридичний журнал. К. : Ін Юре, 2016. № 1. С. 59-72

Укладач к. ю. н., доц. О.П. Єфремова